

Uitgesproken Zaanse

De toekomst van de Vereniging Zaanse Erfgoed

De Vereniging Zaanse Erfgoed is niet meer en niet minder dan wat de actieve leden ervan maken. Naast de Zaanse erfgoedorganisaties die zijn gericht op een van de Zaanse dorpen of op een specifiek thema, verdedigt de vereniging de erfgoedbelangen voor de Zaanstreek als geheel.

De werkgroepen zijn het kloppend hart van de vereniging. Zij bundelen leden die hun deskundigheid, relaties, kennis en werkracht willen inzetten voor de hele streek. Dat vraagt regelmatig onderhoud en zo nu en dan een grote beurt. Maar een volledige reconstructie is niet nodig.

In ons werk staat het gebouwde erfgoed en zijn omgeving centraal: de woningen en het industrieel erfgoed, die beide staan voor de Zaanse historie. Andere aspecten van die historie laten we overigens niet links liggen. Dat gaat van kleding tot familiegeschiedenissen, van archeologie tot schilderkunst.

De vereniging kiest altijd een constructieve invalshoek. Dat betekent niet: meegaand, maar wel meedenkend en in dialoog met de overheid.

We werken met zijn allen, binnen en buiten de vereniging, met inzet verder aan de verbetering van het Zaanse erfgoed. Daar staan we voor. De manier waarop we dat doen past bij de streek: met grote betrokkenheid van veel vrijwilligers en constructief. Weerbaar, maar niet agressief. Uitgesproken Zaanse.

Waarom deze visie op de toekomst?

In de afgelopen maanden heeft ons bestuur in gesprekken met actieve leden van de vereniging Zaanse Erfgoed nagedacht over de toekomst van de vereniging. Niet omdat er een probleem is. Het gaat op een bescheiden manier goed met de vereniging. Het ledental groeit voorzichtig en de activiteiten zijn in de afgelopen jaren uitgebreid.

Met het Zaanse erfgoed kon het beter, maar ook daar zijn lichtpuntjes zichtbaar. Het breed gedragen elan waarmee de Waakzaamheid wordt aangepakt is het meest recente voorbeeld. Het enthousiasme waarmee in verschillende delen van onze streek historische verenigingen ontstaan en activiteiten ontplooiën is een ander.

Toch was er alle reden om over de toekomst van de vereniging na te denken. Want waar staan we in dat brede veld van activiteiten? Hoe verhouden we ons tot de gemeente en tot de collega-organisaties? Waar leggen we het accent in ons werk? Moeten we professioneler worden of juist niet? En - niet onbelangrijk - hoe binden we actieve leden en bestuurders aan ons? Daarover gaat deze notitie, waarin het bestuur van de vereniging aangeeft hoe het naar de toekomst kijkt. Die gedachten leggen we voor aan onze leden. Aan hen het woord!

Achtthema's

1. Onze activiteiten zijn van oudsher gericht op:
 - o het beschermen van cultuurhistorisch waardevolle objecten
 - o het alert zijn op negatieve ontwikkelingen
 - o het verspreiden van kennis over het Zaanse erfgoed, via website, e-mailbrieven en bijeenkomsten
 - o het doen uitgeven van boeken en andere publicaties.

Vooral de laatste tijd is veel extra energie besteed aan evenementen en bijeenkomsten die voor een breder publiek interessant zijn. Denk aan de erfgoedmarkt en historische markt, en de brunches in de Bieb. Dat heeft bijgedragen aan verjonging van de vereniging en vergroot het draagvlak voor bescherming en behoud van het erfgoed.

Dit moeten we doorzetten.

2. Het hart van de vereniging zijn de actieve leden. Sommigen verrichten individueel belangrijk werk, zoals het onderhouden van de website. De meesten doen hun werk samen in werkgroepen, met elk een specifiek doel: Meldpunt bedreigde panden, Documentatie en advies, PR, Industrieel erfgoed, Cultuur en Maritiem. Soms ook tijdelijke werkgroepen als de werkgroep Zaanse Schans, samen met enkele andere organisaties. Afhankelijk van het aantal leden met interesse en werkkraft op het betreffende terrein floreren de werkgroepen. De leden zijn bijna zonder uitzondering ook actief in andere organisaties. Daarmee worden dwarsverbanden en samenwerking bevordert en schaarse deskundigheid gebundeld.
Dat moet verder worden gestimuleerd.
3. De vereniging neemt door haar streekbrede dekking een bijzondere plaats in. Dat biedt bijvoorbeeld de mogelijkheid om vertegenwoordigers in de Monumentencommissie voor Zaanstad voor te dragen.
Dat willen we zo houden.
4. De vereniging is in het hele veld van Zaanse erfgoedorganisaties slechts een van de spelers. Een van de grootste, met zijn 1320 leden en 1800 abonnees van het tijdschrift. Er zijn nog tientallen andere organisaties, die zich richten op de historie van een van de dorpen of zelfs een deel van een dorp of op een speciaal thema. Organisaties kunnen zich richten op molens, stoomschepen of zelfs een enkel - maar wel heel bijzonder - gebouw als het Honig Breethuis. Onze vereniging richt zich echter op het gehele erfgoed in de gehele Zaanstreek. In de praktijk werkt zij veelal samen met een of meer van de andere organisaties of hun medewerkers. En steeds in een goede verhouding.
Die samenwerking en die goede verhoudingen willen we zo houden.
5. Samenwerking vraagt respect voor het werk van collega-organisaties. De andere organisaties hebben er geen belang bij als onze vereniging daarbij een koepelfunctie zou ambiëren.
De vereniging Zaans Erfgoed wil op een breed veld werken, maar wil geen koepel worden.
6. Dat laat onverlet dat we voor kleinere organisaties wel een bundelende en ondersteunende rol kunnen spelen. Door onze formele structuur en positie kunnen wij in sommige gevallen als paraplu voor andere organisaties optreden bij, bijvoorbeeld, aanvragen om subsidie of het zoeken naar huisvesting. *Als organisaties dat wensen en zich op of nabij ons werkterrein begeven willen wij hen steunen en met hen samenwerken.*
7. De organisaties in de Zaanstreek drijven op een enkele uitzondering na geheel op vrijwilligers. Dat is de kracht en de zwakte van het erfgoedveld. Het is kracht omdat al die vrijwilligers samen een enorme inzet en werkkraft opbrengen. Het is een zwakte omdat er altijd verloop is. Mensen stoppen wegens hun leeftijd of andere prioriteiten met het werk en er is dus steeds nieuwe aanwas nodig. Dat is een normaal proces, maar het vraagt inspanning. Het is financieel onmogelijk voor de vereniging om professionele ondersteuning te betalen, ook al zou dat voor administratie en archivering best praktisch zijn.
Noodgedwongen concludeert het bestuur dus: wij blijven een vrijwilligersorganisatie.
8. Aan de vereniging nauw gelieerd is de Stichting Uitgeverij Zaans Erfgoed, dat de uitgave van het blad Zaans Erfgoed als opgave heeft. Het blad draagt sterk bij aan het draagvlak voor ons werk. Het bereik is groter dan de vereniging alleen. *Daar zijn we blij mee!* Ook de stichting Zaans Schoon is via personele banden sterk aan onze vereniging gelieerd. De stichting treedt op als permanente bewaker van het Zaanse erfgoed. Zij heeft hetzelfde doel als de vereniging, maar kan door de stichtingsstructuur directer opereren.
Dat houden we zo.